

zvrševanje pravne posesti, ker je to cvetje korist, katera nima za vsakega lastnika vrednosti, katero lastnik, kakor na primeru branje jagod v gozdu, rad drugim pripušča. — Če si pa druga osoba take koristi prisvoji, tako se v tem samo ob sebi še ne kaže volja, dovoljenja od lastnika dreves ali gozda kot dolžnost zahtevati. Pač pa se take koristi prisvojujejo v mnenji, da bode lastnik to prisvojenje, kar mu ničesar ne škoduje, iz dobre volje dovolil. — — — Tožnik bil bi moral torej dokazati, ne samo, da je s svojimi predniki več let cvetje in listje omenjenih dreves spravljal, temveč tudi posebno okoliščino, da se je to spravljanje zvrševalo tako, kakor da je bila srenja, dopuščati ga, pravno zavezana. Tega dokaza pa tožnik niti ponudil ni.

Isto tako bi se tudi korist sence, katero je tožnik s svojimi predniki užival, le tedaj smela prištevati k premoženju tožnika, če bi bil le ta pridobil pravico, da sme od srenje zahtevati, da ne sme po §. 354 obč. drž. zak. jej pristojne pravice, lipi posekati, tožniku v škodo porabiti. — — — — Tožnik ni torej nikakor dokazal, da se mu je s tem, da sta se posekali lipi, v pravnem pomenu kaka škoda prouzročila. Ni tedaj potrebno razrešavati daljna vprašanja, je li toženi zavezan odškodnino plačati, in v kaki meri. Pač pa se je morala prva sodnijska razsodba gledé glavne stvari, kakor tudi gledé stroškov potrditi. Dr. —da.

Nekdaj in sedaj — slovenski jezik pri sodnijah.

Z razsodbo c. kr. okrožne sodnije v Novem Mestu od 7. decembra 1867, št. 4716 je bil Janez Kavšek zaradi hudodelstva uboja za 3 leta v težko ječo in da povrne stroške kazenske pravde obsojen.

O njegovi pritožbi je c. kr. višja deželna sodnija v Gradcu z razsodbo 30. decembra 1867, št. 14864 prvo razsodbo potrdila. Ob enem pa je taista višja deželna sodnija, c. kr. okrožnej sodnji v Novem Mestu naročila, da pozvé, ali so stranke, ki so bile v tej kazenski pravdi zaslišane, nemškega jezika res zmožne in ali so se res v tem jeziku izpovedale (ker so zapisniki v nemškem

jeziku narejeni) in da v 4 tednih o tem, kar se je pozvedelo, poroča“.

Okrožna sodnija je poročala 28. januarja 1868 pod št. 327 v Gradec tako: „da nobena v preiskavi zoper Franca Kavška zaslišana priča, izvemši Marije Knez ni zmožna, kakor tudi obdolženec sam ni zmožen nemškega jezika, torej se v tem jeziku tudi izpovedati niso mogli.“

Na to je c. kr. višja deželna sodnija v Gradci z naredbo od 5. februvarja 1868, št. 1526 tako-le ukazala:

„C. kr. okrožni sodnji se naroči, da v imenu višje c. kr. deželne sodnije v Gradci c. kr. okrožno sodnijo v Mokronogu, ki je to kazensko preiskavo vodila, pa se ni držala ukazov naredbe pravosodnega ministra od 5. septembra 1867, št. 8636 in 9396, zarad tega pokara, ker je propise te naredbe v nemar pustila.“

Ta naredba pravosodnega ministra pa slove tako, da se vsem sodnijam ukazuje: „da

1. vsi zapisniki o zaslišanji samo slovenskega jezika zmožnih prič v prepirnem in ne prepirnem civilnem postopanju,

2. vsi zapisniki o prisegah in posebno vse prisežne formule ako prisegajoči samo slovenski jezik umé,

3. vsi zaslišalni zapisniki v kazenskem postopanju z okrivljeniki in pričami, ki so le slovenskega jezika zmožni, morajo se odslej znaprej vedno v slovenskem jeziku spisovati, t. j. ne samo, kakor se je doslej godilo, da se napovedbe in izjave takih strank in prič v slovenskem jeziku poslušajo in potem vse ali deloma po nemško v zapisnik zapišejo, ampak, da se popolnoma po vsej svojej vsebini v slovenskem jeziku v zapisnik vzamejo.“

Bili so sodniki, ki so zahtevali od nižih svojih uradnikov izpolnjevanje postav in v izvršenje postav izdanih ministerskih naredeb.

Od takrat do danes smo pač napredovali.

Prišel je k starim jezikovnim ministerijalnim naredbam glasoviti ukaz od 18. aprila 1882, št. 20513.

Od tega ukaza semkaj slovenska beseda ni več uzrok ničnosti. Ali tega pa tudi sedaj še nismo in menda ne bomo kmalu

doživeli, da bi visoka c. kr. nadsodnija graška karala tiste sodnike, ki vzlic temu najnovejšemu ministrovemu ukazu izpovedbe prič in obdolžencev celó v kazenskih pravih po nemško v zapisnik pišejo, i. s. tako, kot bi dotična stranka res nemško govorila, t. j. v prvi osobi govoreč, — akoravno dotična stranka ne besedice nemškega jezika ne umé. Takih sodnikov je še.

Kdo bo pomagal?

Pogodbe o dajanji in jemanji živine v rejo.

Slučaji, v katerih narod živino v rejo daje, oziroma jemlje, so ti-le:

1. Krave, i. s. a) Telico leto staro dá gospodar v rejo tako, da jo prevzemalec (rejač) hrani do tjà, da stori dvoje, troje, čvetero (redko več) telet in ko poslednje oddoji, da se kot odrasla krava vrne gospodarju, čegar last je vedno bila. Teleta in sploh ves užitek je rejačev; — b) Odrasla krava se dá v rejo za 2 do 3 telet. Rejač ima samo mleko, gnoj, delo. Teleta so gospodarjeva, ali se na polovico delijo.

Tako dajo v rejo v nekaterih krajih celo kobile za 2 ali 3 žrebet.

c) Odrasle krave se dadó tudi „v čimž“ tako, da gospodar dobi po 1 gld. (ali menj) na mesec, rejač pa ima ves užitek.

2. Prašiče, i. s. a) Svinjo rejač hrani, pa daje gospodarju na leto po jedno mlado oddojeno prase, a ko pogodba neha, se vrne svinja gospodarju; — b) prašiča rejač redi do določenega časa, potem ga zakoljejo ali prodado in polovica (ali najmanj tretjina) gre gospodarju, ostalo rejaču. Ako se je dalo prascev na pare (dva, četri itd.) v rejo, se, ko čas preteče, po številu razdelijo mej oba, a prvotni lastnik prašičev ima pravico voliti.

3. Voli (navadno par) se dado v rejo tako, da se jim sedanja vrednost določi ter dogovori, kedaj (na katerem semnji) se bodo voli prodali. Rejač jih do tjà hrani, a zato uživa delo in gnoj. Ko se prodadó, gre prej vstanovljena vrednostna svota gospodarju volov, dobiček, t. j. svota, za katero dražje so se voli prodali, nego je bila ona vrednost, pa vsakemu na polovico.